

Vallen ouderen vaker ten gevolge van medicatie?

P.L.B. Bruijnzeel

Ouderen vallen zeer regelmatig. Aangezien ouderen ook vaak meerdere geneesmiddelen gebruiken, suggereert dit een causaal verband. Onomstotelijk bewijs voor een dergelijke relatie is echter nog niet geleverd.

Het risico om te vallen voor personen boven 65 jaar bedraagt 25-40% per jaar. Voor bejaarden die in een zorginstelling zijn opgenomen, is dat risico zelfs 70% per jaar. Met het vorderen van de leeftijd neemt het risico om te vallen toe. Bij vrouwen is dit risico hoger dan bij mannen. Het gebruik van psychotrope medicatie wordt beschouwd als een risicofactor voor het vallen. Dit omdat deze medicatie het evenwicht kan beïnvloeden, extrapiramidale bijwerkingen kan hebben, duizeligheid kan veroorzaken, orthostatische hypotensie kan oproepen en tot een trager reactievermogen kan leiden. Bij toediening van psychotrope medicatie als neuroleptica, tricyclische antidepressiva, selectieve serotonineheropnameremmers, benzodiazepinen en anticonvulsiva dient men serieus rekening te houden met een van de genoemde bijwerkingen waardoor de kans op vallen bij ouderen wordt vergroot. Voor al deze groepen geneesmiddelen werd in niet-gerandomiseerde onderzoeken een positief verband gevonden tussen het gebruik van de medicatie en het risico om te vallen. De auteurs concluderen echter dat op de opzet van veel studies kritiek te leveren valt.

Daarom is een causale relatie tussen geneesmiddelgebruik en het vaker vallen van ouderen vooralsnog niet aangetoond.

De auteurs eindigen met te stellen dat het voorschrijven van nieuwe, extra medicatie aan een oudere patiënt altijd op kritische wijze dient te geschieden. Wanneer men begint met de extra medicatie dient men het adagium 'start low, go slow' te hanteren. Hierdoor achterhaalt men het optreden van ongewenste bijwerkingen snel. Of daarmee ook een ongewenste val van de behandelde patiënt kan worden voorkomen, is nog niet bewezen. Wel werd in een dubbelblind gerandomiseerd onderzoek aangetoond dat het stoppen van psychotrope medicatie tot een afname van het risico op vallen leidde. Vermindering van de medicatie is in dit opzicht dus een reële optie en een terughoudend voorschrijfbeleid waarbij voor- en nadelen goed worden afgewogen is bij deze patiëntengroep extra nodig.

Literatuur

Daal JO, Lieshout JJ van. Falls and medications in the elderly. *Neth J Med* 2005;63:91-6.